Nowa Huta "Solidarności"

W tym roku obchodzić będziemy 40. rocznicę powstania Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego "Solidarność" - ruchu, który doprowadził do zmian ustrojowych w naszym kraju i odzyskania przez Polskę niepodległości.

Ważnym ośrodkiem niezależnego ruchu związkowego była Nowa Huta i jej największy zakład produkcyjny, jakim była ówczesna Huta im. Lenina, w której pracowało wtedy ponad 38 tysięcy pracowników.

Ale nadzieja na wsparcie strajkujących na Wybrzeżu pokładana była przede wszystkim w pracownikach nowohuckiego kombinatu metalurgicznego. Hutnicy byli pod ogromną presją, ale równocześnie obawiali się rozwi-

Kraków, dnia 10. 09. 1980 rok

APEL DO ZAŁÓG KOMBINATU

Komitet Robotniczy Hutników przy Kombinacie Huta im. Lenina zwraca się z Apelem o wspólne, solidarne działanie na rzecz stworzenia struktur organizacyjnych samorządnego funkcjonowania nowych NIEZALEŻNYCH SAMORZĄDNYCH ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH.

HUTY im. LENINA

Niezależny Samorządny Związek Zawodowy w Hucie im. Lenina działa w ramach Konstytucji PRL, uznając kierowniczą rolę PZPR w Państwie. Ustalone w negocjacjach Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego i Komisji Rządowej w Gdańsku, porozumienia dotyczące samorzą dności wszystkich ludzi pracy może być zrealizowane jedynie dzięki efektywności wspólnego działania nas wszystkich.

Dlatego wszystkim pracownikom Komitet Robotniczy Hutników Kombinatu Huta im. Lenina proponuje utworzenie NIEZALEŻNEGO SAMO-RZĄDNEGO ZWIĄZKU ZAWODOWEGO obejmującego swym zasięgiem wszystkie zakłady i wydziały Kombinatu Huta im. Leninna.

Wierzymy, że powołanie Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego w Hucie im. Lenina da początek ogólnokrajowemu ruchowi związko-

Tylko wspólne działanie dla dobra kraju, dla dobra nas wszystkich umożliwi rzetelne wywiązanie się z postulowanych i uzgodnionych porozumień i zobowiązań Klasy Robotniczej i Rządu.

Komitet Robotniczy Hutników

Apel Komitetu Robotniczego Hutników w Hucie im. Lenina do załogi o włączanie się w tworzenie nowego niezależnego samorządnego związku zawodowego. Takie afisze z apelem datowanym na 10 września 1980 r. pojawiły się na terenie całego kombinatu.

Protesty społeczne w sierpniu 1980 r. w Nowej Hucie zaczęły się stosunkowo późno. W pierwszej dekadzie sierpnia Służba Bezpieczeństwa odnotowała jedynie żądania płacowe i socjalno--bytowe w dwóch nowohuckich zakładach pracy - w Prefabecie i Transbudzie. Sytuacja uległa zmianie dopiero w pod koniec drugiej dekady sierpnia 1980 r. 18 sierpnia funkcjonariusz SB w swoim raporcie odnotował atmosferę niezadowolenia wśród pracowników stacji PKP w Ruszczy, gdzie jeden z pracowników koordynował akcję zbierania podpisów pod postulatami. Podobna sytuacja miała miejsce w Elektrociepłowni w Łęgu.

niętej siatki informatorów SB i konsekwencji, jakie mogły im grozić za próby rozpoczęcia strajku. Do tego dochodziła liczna grupa członków partii komunistycznej – organizacja partyjna w Hucie im. Lenina liczyła wtedy 9442 członków PZPR.

Jednak pomimo tego, także w HiL doszło do strajków. Pierwszy z nich odbył się w Warsztatach nr 1 i 2 Zakładu Mechanicznego, gdzie 19 sierpnia o godz. 22.35 po uruchomieniu wydziału po przerwie technologicznej około 150 pracowników nocnej zmiany nie przystąpiło do pracy. Kolejny strajk w HiL wybuchł 20 sierpnia na Wydziale Walcowni Zgniatacz, gdzie około godz.

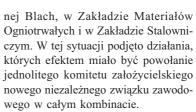
10.00 strajk rozpoczęło ok. 100 pra-

W kolejnym dniu strajku na Wydziale Zgniatacza pojawiła się szansa na rozszerzenie protestu na cały kombinat, gdyż w godzinach popołudniowych 21 sierpnia, w wyniku braku wsadu zatrzymana została praca na sąsiednim Wydziale Walcowni Drobnej i Drutu. Z kolei na Wydziale Walcowni Slabing o godz. 18.00 strajk rozpoczęła grupa pracowników zmiany nocnej, która przedłużyła czas protestu do godz. 2.50 następnego dnia. Strajkujący przekazali dyrekcji petycję, w której stwierdzono, iż hutnicy "solidaryzują się i popierają pracowników Wybrzeża". Przedstawili również 23 postulaty, wśród których znalazło się żądanie utworzenia niezależnych związków zawodowych. Dyrekcji kombinatu udało się zażegnać strajk obietnica pozytywnego rozpatrzenia części postulatów oraz przekazania pozostałych postulatów władzom centralnvm.

Przełomowym protestem mógł się okazać strajk, jaki wybuchł 25 sierpnia na nocnej zmianie Wydziału Transportu Kolejowego (Wydział T-4, Stacja Stalownia). 140 pracowników zdenerwowanych zignorowaniem postulatów przekazanych dyrekcji przez zmianę popołudniową tego wydziału, przerwała pracę o godz. 23.00 i zażądała przybycia reprezentanta dyrekcji, któremu przekazano listę 24 postulatów. Kiedy rozmowy zakończyły się fiaskiem, pracownicy wydziału ogłosili strajk. W jego wyniku (z powodu braku zaopatrzenia) kolejne wydziały zaprzestawały pracy. Przestała pracować Walcownia Slabing, Walcownia Taśm, Stalownia Konwertorowa, zatrzymywano pracę kolejnych pieców martenowskich... W tej sytuacji dyrekcja zgodziła się na spełnienie wszystkich żądań ekonomicznych, a pracownicy Wydziału Transportu Kolejowego powrócili do pracy. W kolejnych dniach protesty strajkowe były sporadyczne, dyrekcja godziła się na spełnienie żądań płacowych, a żądania o charakterze politycznym obiecywała przekazywać władzom centralnym.

Głośnym echem odbił się w Nowej Hucie protest głodowy, na jaki zdecydowali się członkowie Chrześcijańskiej Wspólnoty Ludzi Pracy – pierwszej nowohuckiej grupy opozycyjnej. Głodówka, która zorganizowana została w Arce Pana rozpoczęła się 26 sierpnia 1980 r. i trwała do 30 sierpnia. Uczestnicy protestu głodowego solidaryzowali się ze strajkującymi na Wybrzeżu i domagali się uwolnienia aresztowanych działaczy opozycji.

Po podpisaniu Porozumień Sierpniowych rozpoczęły się przygotowania do przekształcenia dotychczasowych komitetów strajkowych w komitety założycielskie nowego związku zawodowego. W Hucie im. Lenina pod koniec sierpnia na czterech wydziałach istniały już komitety robotnicze: na Wydziale Blach Karoseryjnych, Walcowni Zim-

3 i 6 września 1980 r. w trakcie dwóch zebrań, 25 delegatów z 17 zakładów i wydziałów Huty im. Lenina powołało Komitet Robotniczy Hutników Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Kombinatu Metalurgicznego HiL.

Na czele KRH stanął zarząd w składzie: przewodniczący - Sylwester Mlonek (Walcownia Zimna Blach), wiceprzewodniczący – Jerzy Kuczera (Zakład Stalowniczy), wiceprzewodniczący - Edward Petlic (Walcownia Zgniatacz), wiceprzewodniczący - Stanisław Zawada (Walcownia Gorąca Taśm), wiceprzewodniczący – Henryk Wartalski (Zakład Materiałów Ogniotrwałych), sekretarz – Krzysztof Naruszewicz (Walcownia Zimna Blach), członkowie: Witold Bawolski (Zakład Mechaniczno-Odlewniczy), Kazimierz Kubowicz

(Zakład Transportu Kolejowego), Andrzej Hudaszek (Walcownia Drobna i Drutu), Zdzisław Kozień (Walcownia Slabing). Rzecznikiem prasowym KRH został Mieczysław Gil, dziennikarz "Głosu Nowej Huty".

Tak rodziła się nowohucka "Solidarność", która swój prawdziwy bojowy chrzest przeszła w stanie wojennym, zapisując piękną kartę w najnowszej historii Polski.

***

Dziś, choć dla wielu Nowohucian to wciąż wydarzenia żywe w pamięci, dorasta pokolenie, dla którego to historia. Abyśmy o niej nie zapomnieli potrzebujemy symboli – jednym z nich jest znajdujący się przy Placu Centralnym (obok Nowohuckiego Centrum Kultury) pomnik "Bądź wierny idź", który w swojej opiece ma Rada Dzielnicy XVIII. Już za dwa tygodnie historia jego powstania, opowiedziana "z pierwszej reki" przez wiceprzewodniczącego Rady i Zarządu Dz. XVIII Józefa Szubę.

cowników popołudniowej zmiany.

Rada Dzielnicy XVIII Nowa Huta; os. Centrum B 6; 31-927 Kraków; tel. 12-644-78-40, e-mail: rada@dzielnica18.krakow.pl; www.dzielnica18.krakow.pl. Zarząd: przewodniczący Stanisław Moryc; zastępca przewodniczącego Józef Szuba; członkowie zarządu Marta Bielecka-Woźniak, Andrzej Kowalik, Mariusz Woda. Redakcja kolumny: Rada Dzielnicy XVIII.